Kan een kind meer talen

...ook als het een auditieve of c

Meertaligheid…
is geen oorzaak van taalstoornissen

de één is er beter in dan de ander

dat geldt ook voor kinderen met een zintuiglijke, communicatieve, cognitieve of motorische beperking

Meertaligheid...
is vaak onmisbaar

Extra aandacht voor meertaligheid

Voor wie?
Voor elk kind dat meer dan één taal nodig heeft om te kunnen communiceren met relevante gesprekspartners in zijn of haar dagelijks leven.

Waarom?
Kinderen kunnen de taal van hun familie meestal niet missen. Ze hebben de thuistaal nodig voor een optimale ontwikkeling, cognitief en sociaal-emotioneel. Bovendien kan een sterke basis in de thuistaal de ontwikkeling van het Nederlands bevorderen. Er is tot nu toe geen bewijs gevonden, dat het leren van meer dan één taal te belastend zou zijn voor kinderen met een auditieve of communicatieve handicap. Maar hierover doen nog veel misverstanden de ronde. Als ouders daarom tòch wordt aangeraden om hun eigen moedertaal niet langer met hun kind te spreken, dan kan dat het contact tussen ouder en kind ernstig verstoren.

Met welk doel?
Uit onderzoek blijkt dat kinderen met een auditieve of communicatieve handicap goed in staat zijn om meerdere talen te leren beheersen op hun eigen niveau. Net als voor eentalige kinderen met een beperking geldt: het uiteindelijke taalniveau dat wordt bereikt, verschilt sterk van individu tot individu. Professionele aandacht voor meertaligheid

leren?

ommunicatieve beperking heeft?

moet dan ook tot doel hebben: het kind in elke taal stimuleren tot het bereiken van het hoogst mogelijke niveau dat haalbaar is gezien zijn of haar eigen mogelijkheden en capaciteiten.

Hoe?

De onderstaande punten verdienen aandacht, zowel thuis als op school. Heel belangrijk voor de ontwikkeling van elke taal is:

- **De hoeveelheid taalaanbod**
  Hoe meer taalaanbod in elke taal, des te beter. Het is belangrijk dat het kind niet alleen gesprekken van anderen opvangt, maar ook vaak individueel aangesproken wordt.
- **De rijkdom van het taalaanbod**
  Gesprekjes en discussies, voorlezen, versjes, liedjes, kindertelevisie en cd-roms, ze dragen allemaal bij aan de variatie van het aanbod. Het is belangrijk niet alleen te praten over het hier en nu, maar ook over toen en daar.
- **Het niveau van het taalaanbod**
  De taal die het kind krijgt aangeboden, moet begrijpelijk zijn, maar ook een beetje uitdaging bieden.
- **Interactie**
  Het is niet voldoende om als het kind alleen maar passief taal tot zich neemt; het moet uitgedaagd worden om ook zèlf te praten.
- **De hoeveelheid taalcontact**
  Hoe meer mensen de taal tegen het kind spreken, hoe gemotiveerder het zal zijn die taal te leren. Vakanties, bezoek van familieleden, of speelkameraadjes die

dezelfde taal spreken, kunnen dan ook wonderen doen. Denk ook aan mailen, chatten en webcammen.

- **De motivatie van het kind zelf**
  Hoe vaker en gevarieerder een kind met een taal in aanraking komt, hoe meer zin het zal hebben om zich die taal eigen te maken!

Meertaligheid en...

...adoptie uit het buitenland

Jonge adoptiekinderen (<4 jaar) leren doorgaans probleemloos Nederlands, en worden vaak binnen 1 jaar eentalig. Extra aandacht voor het Nederlands kan echter nodig zijn bij kinderen die in het land van herkomst te kampen hebben gehad met verwaarlozing, en bij kinderen die na hun vierde jaar naar Nederland zijn gekomen. Als ouders en kind dat willen, kunnen zij proberen ook de 1e taal (deels) te behouden, door contacten met sprekers van die taal te organiseren.

...autisme

De mogelijkheid om meerdere talen te leren is sterk individueel bepaald, en afhankelijk van de ernst en vorm van het autisme. Autistische kinderen kunnen dat wat ze in de ene taal geleerd hebben, vaak moeilijk generaliseren naar de andere taal. Toch is het niet verstandig om ouders te adviseren de thuistaal op te geven: voor kinderen met sensorische problemen is zo'n plotselinge grote verandering onwenselijk. Beter is om taalvaardigheden voor elke taal apart te oefenen, dus zowel in de school- als in de thuiscontext.

...een Cochleair Implantaat

Sommige congenitaal dove kinderen blijken in staat om, door middel van een implantaat, succesvol meerdere gesproken talen te verwerven (naast gebarentaal). Hun vooruitgang wordt bepaald door de intensiteit van het taalaanbod, en door de lengte van ervaring met het implantaat. Veel hoor- en taalstimulatie is van belang. Daarom moet op jonge leeftijd met de ouders bekeken worden wat het juiste taalaanbod is, zodat het kind de taal van zijn ouder(s) kan verwerven.

...doofheid

De ontwikkeling van een 2e gesproken taal zal voor een aantal dove kinderen niet mogelijk zijn, maar voor anderen wel. Metalinguïstisch bewustzijn is heel belangrijk voor álle dove kinderen die thuis met een andere taal te maken hebben, omdat het de verbondenheid met hun familie bevordert. Zij moeten leren begrijpen dat er thuis een andere taal gesproken wordt dan op school. Een alternatief voor het aanleren van de gesproken thuistaal is het (enigszins) aanleren van geschreven thuistaal.

...slechthorendheid

De ontwikkeling van een 2e taal is over het algemeen mogelijk bij slechthorende kinderen, maar de snelheid van verwerving hangt ondermeer af van het moment van diagnose, de aanwezigheid van eventuele andere stoornissen, en de actieve participatie van ouders.

...SLI / ESM

Als verondersteld wordt dat een meertalig kind wellicht een specifiek taalleerprobleem heeft, is het van belang ook te testen in de thuistaal. Bij meertalige kinderen met een reeds vastgesteld specifiek taalleerprobleem, wordt waargenomen dat de ontwikkeling in beide talen langzamer verloopt dan bij normaal-ontwikkelende kinderen, maar dat de meertaligheid op zich geen overbelasting geeft.

...stotteren

Sommige onvloeiendheden komen door het zoeken naar de juiste woorden of zinsconstructie. Dit komt bij meertalige kinderen vaker voor dan bij eentalige kinderen, en moet niet verward worden met stotteren. Voor “echt” stotteren geldt: het is onwaarschijnlijk dat het kind in één taal stottert, en in de andere taal helemaal niet.

Aan de andere kant is het gebruikelijk dat het kind in één taal vaker stottert dan in een andere taal. Dit kan komen door het verschil in reacties op stotteren in verschillende culturen, of doordat het kind verzet voelt tegen een nieuwe taal. Als de behandeling onder andere bestaat uit vloeiendheidstraining is het nodig om dit in beide talen te doen, omdat de fonologie van de talen verschilt.

...een verstandelijke handicap

Individuele verschillen zijn enorm. Voor kinderen met Downsyndroom geldt bijvoorbeeld dat sommigen van hen in staat zijn drie talen te spreken en twee daarvan te lezen èn schrijven. Maar voor anderen kan het leren spreken van twee talen te hoog gegrepen zijn. Omdat er geen bewijs is dat meertaligheid de ontwikkeling ook kan remmen, kan altijd aanbevolen worden om de thuistaal van kinderen met een verstandelijke handicap te blijven stimuleren, als ouders en kind dat willen, en/of nodig hebben.

Zie ook: Mirjam Blumenthal (2009). *Meertalige ontwikkeling; Adviezen over meertalige opvoeding bij een auditief/communicatieve beperking*. Uitgeverij Acco Leuven.

Deze folder is ontwikkeld binnen het project dat gesubsidieerd is door het VSB-fonds, het Revalidatiefonds, de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte kind en medegefinancierd door PonTeM/Kentalis.

Het project is uitgevoerd door Mirjam Blumenthal, onderzoeker van PonTeM/Kentalis.

Tekst folder: Nadia Eversteijn, Universiteit van Tilburg.

Meer informatie:
Mirjam Blumenthal
Mobiel: 06 - 212 47 213
Email: m.blumenthal@effathaguyot.nl
Website: www.kentalis.nl en www.acco.be

Ontwerp en Realisatie:
Casual Design te Bleiswijk

acco

Koninklijke Kentalis

Meertalige ontwikkeling

bij kinderen met een auditieve / communicatieve beperking

Handreikingen voor professionals

Koninklijke Kentalis